

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

Reizen in tijden van corona: een lockdown van en aan de grenzen?

Reference:

Vanheule Dirk.- Reizen in tijden van corona: een lockdown van en aan de grenzen?
Rechtskundig weekblad - ISSN 1782-3463 - 83:37(2019-2020), p. 1448-1448
To cite this reference: <https://hdl.handle.net/10067/1688930151162165141>

Reizen in tijden van corona: een lockdown van en aan de grenzen?

Het beletten van internationale reizen is een klassieke maatregel om de verspreiding van ziekten door personen tegen te gaan. Ook de COVID-19-crisis leidde in diverse landen tot de sluiting van grenzen en het opleggen van inreisbeperkingen. België vormt hierop geen uitzondering. Grenscontroles zijn heringevoerd en het MB van 3 april 2020 (*BS 3 april 2020, 2de ed.*) bepaalt dat “Niet essentiële reizen vanuit en naar België zijn verboden”. Wat op het eerste gezicht een sluiting van de grenzen lijkt, is juridisch genuanceerder ingevolge de Unierechtelijke regels inzake grens- en inreisbeleid.

Tussen landen van de Schengenzone geldt het vrij personenverkeer zonder controle aan de interne grenzen. De Schengengrenscore, een EU-verordening, laat lidstaten echter toe om als uiterste middel en na kennisgeving aan Commissie en lidstaten, grenstoezicht terug in te voeren bij “een ernstige bedreiging voor de openbare orde of de binnenlandse veiligheid van een lidstaat”. Volksgezondheid is niet als reden vermeld, maar gesteld wordt dat de bestrijding van een pandemie verband houdt met openbare orde en/of binnenlandse veiligheid. De herinvoering is in de tijd beperkt tot 30 dagen, verlengbaar tot 6 maand. In dringende gevallen is een onmiddellijke invoering mogelijk voor 10 dagen, verlengbaar tot 2 maand. België heeft van die laatste mogelijkheid gebruik gemaakt. Op 20 maart 2020 is intern grenstoezicht op inkomend verkeer uit andere lidstaten ingevoerd voor een periode van 10 dagen, ondertussen verlengd tot 8 mei 2020.

Grenstoezicht staat niet gelijk aan de (af)sluiting van de binnengrens. Lidstaten kunnen wel bepalen via welke grensdoorlaatposten er nog mag worden gereisd en personen die langs een andere weg binnenkomen bestraffen. De invoering van grenstoezicht houdt echter niet in dat een inreis automatisch kan worden geweigerd. Daartoe is nog altijd een individuele beslissing vereist.

Voor Unieburgers geldt de Vrijverkeersrichtlijn 2004/38/EG. Hun inreis kan worden beperkt om redenen van openbare orde, openbare veiligheid of volksgezondheid. Bij dat laatste rechtvaardigen potentieel epidemische ziekten gedefinieerd door de WHO en andere infectie- of besmettelijke parasitaire ziekten een beperking van vrijheid van verkeer, voor zover het gastland beschermende regelingen treft ten aanzien van de eigen onderdanen. Aangezien binnen België niet-essentiële verplaatsingen zijn verboden, kan een gelijkaardige maatregel worden opgelegd aan Unieburgers die België wensen binnen te reizen. De weigering van inreis moet wel proportioneel zijn. Zo moeten o.m. werknemers uit de ene Lidstaat die cruciale beroepen uitoefenen in een andere Lidstaat en grensarbeiders hun beroepsactiviteit kunnen verderzetten.

De herinvoering van intern grenstoezicht onderwerpt de meeste niet-Unieburgers opnieuw aan de regels van grenscontrole aan de buitengrenzen van de Unie. Die regels gelden voor hen ook bij een *inreis*

vanuit een niet-Schengenland. De overgang van een buitengrens kan worden geweigerd wanneer de betrokkene wordt beschouwd als een bedreiging van de openbare orde, de binnenlandse veiligheid, de volksgezondheid of de internationale betrekkingen van één van de lidstaten. Voor volksgezondheid geldt dezelfde omschrijving van ziektes als voor Unieburgers. De weigeringsbeslissing moet geïndividualiseerd en evenredig zijn.

Op 16 maart 2020 heeft de Europese Commissie de Europese Raad en Lid-Staten opgeroepen om, binnen dit Unierechtelijke kader, een reisbeperking voor niet-essentiële reizen vanuit derde landen met onmiddellijk effect aan alle Schengenbuitengrenzen in te voeren. Unieburgers en onderdanen van derde landen die een verblijfstitel hebben in een lidstaat, moeten wel nog kunnen inreizen om naar huis terug te keren. Andere personen moeten een essentiële functie of behoefte aantonen (bijvoorbeeld gezondheidswerkers, grensarbeiders, seizoenarbeiders,...). De Raad en lidstaten hebben hiermee op 17 maart 2020 ingestemd. België heeft deze maatregelen eerst in de praktijk en dan ook formeel via het MB van 3 april 2020 geïmplementeerd.

Achter de korte bepaling dat “Niet essentiële reizen vanuit en naar België zijn verboden” gaat dus een meer genuanceerd unierechtelijk normkader schuil dat geval per geval naleving en toepassing behoeft. De herinvoering van het grenstoezicht en het inreisverbod kunnen geen algemene lockdown van en aan de grenzen uitmaken.

Dirk Vanheule